

Міхєєв А.О., Міхєєва Г.В.

*Буковинський державний медичний університет, м. Чернівці
Загальноосвітня школа I-III ступенів №5, м. Чернівці, Україна*

НАВЧАЛЬНА МОТИВАЦІЯ ШКОЛЯРІВ ТА СТУДЕНТІВ ЯК СКЛАДОВА РОЗВИТКУ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

У сучасних умовах одним із пріоритетних завдань середньої та вищої освіти є підготовка фахівців з високим рівнем професійної компетентності, з різнобічним особистим розвитком, здатних до безперервного фахового самовдосконалення, постійного поповнення і розширення своїх знань і вмінь.

Відповідно вимоги до моральних, психологічних та інтелектуальних якостей майбутнього фахівця завжди є важливими при мотивації до вибору майбутньої професії. Зокрема, професії вчителя, лікаря, фармацевта тощо. Адже майбутній фахівець повинен ефективно вирішувати завдання професійної діяльності за умов суб'єктивного особистого фізичного та психічного благополуччя, активного та зацікавленого відношення до своєї праці. При цьому для ефективного виконання своїх професійних обов'язків майбутній спеціаліст повинен мати не тільки кваліфікацію і досвід, а й певні особливості особистості, що сприятимуть свідомому й сумлінному ставленню до своєї діяльності. Всі ці критерії майбутнього фахівця можна і потрібно розвивати в процесі навчання як в середній, так і у вищій школі застосовуючи при цьому мотиваційний підхід при вивченні окремих дисциплін та до майбутньої спеціальності в цілому.

Формування мотивації до навчання та ціннісних орієнтацій є невід'ємною частиною розвитку особистості людини. Проте існує певна проблема в розвитку мотивації навчальної й професійної діяльності учнів середніх шкіл та студентів вищих навчальних закладів.

Початковим етапом формування професійної навчальної мотивації учнів є вибір майбутньої професії. Він складається із багатьох компонентів та відбувається за дії різноманітних чинників. Одними із таких є покликання в якійсь галузі – медицина, педагогіка, фізика тощо; схильність до певних знань; покликання допомагати людям у певній галузі; намагання наслідувати сімейним традиціям (передача професій з покоління у покоління) та інші. Найчастіше вибір майбутньої професії мотивується соціальним значенням даного спеціаліста у суспільстві, професійними якостями майбутнього фахівця, іноді – випадковий вибір спеціальності. Тому, на початковому етапі важливо звернути увагу на вимоги сьогодення, а саме – необхідність спеціалістів даної професії у суспільстві.

Для формування мотивації школярів до навчання та вибору майбутньої професії можна запропонувати наступні рекомендації:

1. Розвиток інтелектуальних здібностей та пізнавальної потреби.

2. Розвиток волі, наполегливості у досягненні поставленої мети, потреби у досконалості, вимогливості до себе.

3. Індивідуальні предметні та психологічні консультації для учнів та їхніх батьків.

4. Збереження постійної можливості для зміни індивідуальної освітньої траєкторії учня через вільний вибір елективних курсів та факультативів або навіть переходу в навчальний заклад іншої профільності.

5. Забезпечення реалізації у змісті та організації навчального-виховного процесу основних мотивів вибору учнем профілю навчання: інтересу до професії, наявності спеціальних здібностей, інтересу до профільного шкільного предмету, привабливості особистісних рис вчителя або фахівця-практика, можливості творчості та новизни у навчанні

Часто в ході підготовки майбутніх фахівців занадто велика увага приділяється тільки формуванню сукупності професійних знань, навичок і вмінь. При цьому проблема формування і розвитку в учнів та студентів мотивації до навчальної й професійної діяльності практично на всіх етапах навчання в закладах освіти досить слабка як у теоретичному, так і в практичному плані. Протиріччя між високим соціальним значенням тієї чи іншої спеціальності і негативними факторами сучасного суспільства та середовища зумовлює певну наукову проблему. Вона полягає в педагогічній, освітній та особливо соціальній потребі визначення мотивації підготовки й професійної діяльності майбутніх фахівців, що навчаються.

Відповідно, удосконалення вищої освіти неможливе без впровадження в методичний арсенал викладача нових педагогічних і інформаційних технологій, методик навчання й оригінальних методичних прийомів. Це зумовлено часто недостатньою зацікавленістю студентів у вивченні базових дисциплін. Одними з ознак останнього можна назвати наступні:

1. У студентів є прогалини в знаннях шкільного курсу біології, хімії, фізики, математики.

2. Часто студенти не усвідомлюють значення окремої дисципліни для своєї майбутньої професійної діяльності.

3. Відсутня підготовленість до перших занять.

4. Низька забезпеченість навчальною літературою до початку вивчення дисципліни.

5. Більшість студентів не виявляють бажання відповідати.

6. Запитання викладачу ставлять одиниці.

7. У процесі дискусії бере участь незначна кількість студентів.

Тому, важливо практично з першого заняття намагатися викликати інтерес студентів до дисципліни. Відповідно до цього слід дотримуватися наступних педагогічних прийомів:

1. Сприятлива психологічна обстановка на практичних заняттях.

2. Пунктуальність та охайність викладача.

3. Чітке формулювання робочої навчальної програми (наявність довідника для студента).
4. Індивідуальний підхід до студентів при самостійній роботі з обов'язковим контролем.
5. Активне обговорення всіх питань, особливо незрозумілих, проведення дискусій.
6. Забезпечення необхідною кількістю навчальних та навчально-методичних посібників.
7. Наявність електронних ресурсів і навчальних матеріалів.
8. Створення наочних матеріалів (малюнки, схеми, таблиці).
9. Активне заохочення студентів у формі рефератів з цікавих питань до наступних тем, самостійної роботи тощо.

Таким чином, використовуючи мотиваційні прийоми можна суттєво покращити рівень сприйняття матеріалу учнями та студентами, зменшити число пропусків і «незадовільних» оцінок. Це покращить успішність в цілому як школярів так і студентів, а також задовольнить інтереси та очікування з відповідного предмету чи дисципліни.

Література:

1. Дзюбка Л., Гриценюк Л. Мотивація навчальної діяльності як психолого-педагогічна проблема // Психолінгвістика. – 2009, №4. – С.33-43.
2. Півторак К.В., Феджага І.В. Формування особистості та мотивації до навчання у студентів медичного університету // Медична освіта. – 2013, №4. – С. 28-31.
3. Сутула В.О., Сутула А.В., Голик А.С., Абдулвахід Д.Н. Особливості формування особистості учнів середньої та старшої школи // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2014, №3. – С.70-74.
4. Колесніченко Г.Г., Коваленко О.Ю., Малишев С.Л. Аналіз мотивації як фактора оптимізації навчального процесу у вивченні медичних дисциплін // Медична хімія. – 2014, № 4. – С. 123-123.
5. Коваленко І.М., Осипенко І.П. Вивчення структури мотиваційної сфери студентів медичного університету // Світ медицини та біології. – 2014, №4 (46). – С. 197-200.